

Кафедра фізичної географії та геоекології

Заступник декана
навчальної роботи

« 27 » серпня 2025 року

галузь знань: **10 природничі науки**
 спеціальність: **103 – Науки про Землю**
 освітній рівень: **бакалавр**
 освітня програма **Геоєкологія та екосистемні послуги**
 вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	диференційований залік

Людмила БІЛОУС, завідувач кафедри фізичної географії та геоecології,
кандидат географічних наук, доцент

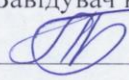
Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
підпис ПІБ

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
підпис ПІБ

КИЇВ – 2025

Розробник: Людмила БІЛОУС, завідувач кафедри фізичної географії та
геоєкології, кандидат географічних наук, доцент

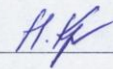
ЗАТВЕРДЖЕНО
«26» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри _____
 доц. Людмила БІЛОУС

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 7 від «27» серпня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Наталія КОРОГОДА
«27» серпня 2025 р.

ВСТУП

Виробнича практика з відривом від теоретичного навчання є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня «Бакалавр» галузі знань 10 Природничі науки спеціальності **103 – Науки про Землю** освітньо-професійної програми «Геоекологія та екосистемні послуги». Дана практика входить до циклу обов'язкових навчальних дисциплін проводиться у 6-му семестрі в обсязі 6 кредитів ECTS.

Завершується практика диференційованим заліком.

- 1. Мета практики** – закріпити, поглибити отримані теоретичні знання в галузі геоекології та екосистемних послуг. Сформувані здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійній діяльності в галузі природничих наук. Перевірити власні знання і вміння в практичній діяльності. Надбати досвід роботи у команді, здобути фахову самостійність у виконанні поставлених завдань та оволодіти сучасними методами та способами організації праці під час роботи у виробничих умовах.
- 2. Попередні вимоги до забезпечення проходження практики.** Успішне опанування дисциплін «Метеорологія», «Гідрологія», «Біогеографія», «Геоморфологія», «Ґрунтознавство», «Геоекологічні засади відновлення довкілля та маркетингу екосистемних послуг», «Ландшафтознавство», «Основи гідрогеології, інженерної та екологічної геології» тощо.

Важливо:

1. *Знати* ключові положення ландшафтознавства та ландшафтної екології, фізико-географічних наук.
2. *Вміти* визначати принципи і фактори ландшафтної та антропогенно зумовленої диференціації земної поверхні, системи таксономічних одиниць регіональних й типологічних ландшафтних комплексів.
3. *Розуміти* наслідки антропогенного впливу на сучасні ландшафти, особливості ландшафтного підходу в оптимізації взаємодії природи і суспільства.
4. *Вміти* застосовувати методи ландшафтного аналізу територій.
5. *Володіти* навичками ландшафтознавчого картографування, використання геоінформаційних технологій.

3. Анотація навчальної практики.

В рамках виробничої практики студенти засвоюють навички самостійного вирішення проблемних завдань з геоекології та екосистемних послуг. Виробнича практика включає такі види діяльності, як навчальна робота та

методична робота. Навчальна робота передбачає ознайомлення з плануванням та організацією наукової та науково-прикладної роботи бази практики. Методична робота спрямована на збір та опрацювання необхідних, зокрема, для написання кваліфікаційної роботи бакалавра вихідних матеріалів. Кожен студент отримує індивідуальні завдання, які повинен вчасно, та якісно виконати та оформити відповідно до вимог. Вибір тем для індивідуальних завдань здійснюється з урахуванням особливостей бази практики, побажань студента та рекомендацій керівника від кафедри, вони можуть коригуватися та змінюватися керівником від організації. Зміни фіксуються в індивідуальному щоденнику.

Змістовою частиною практики є: засвоєння процесу збору статистичної та геопросторової інформації, обробка та аналіз геопросторових даних для вирішення конкретних завдань відповідної проблематики у сфері геоекології та екосистемних послуг.

Кожен студент під час проходження практики веде щоденник, у якому фіксує всі види виконаних робіт (навчальну, науково-методичну, організаційно-виховну та ін.).

У виробничій практиці умовно розрізняють 2 етапи: *адаптаційний*, який триває не більше тижня і впродовж якого практикант знайомиться зі специфікою роботи організації; *виробничий* (польовий), що триває до кінця перебування студента на практиці.

Під час проходження практики студенти-практиканти повинні суворо дотримуватися правил охорони праці та протипожежної безпеки.

4. Завдання (навчальні цілі).

Завдання виробничої практики полягають у наданні студентам загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньою-професійною програмою «Геоекологія та екосистемні послуги», зокрема:

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної

ЗК09. Здатність працювати в команді.

ФК04. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер.

ФК07. Здатність проводити моніторинг природних процесів.

ФК09. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

ФК11. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Знати об'єктно-предметну складову у сфері геоєкології та екосистемних послуг, зокрема			
1.1	Знати сутність концепцій геоєкологічного, ландшафтно-екологічного, ландшафтного планування міського розвитку.	Самостійне навчання та співбесіда з керівниками практики	Поточний контроль керівників практики, диференційований залік	До 10%
1.2	Знати сутність концепції екосистемних послуг.	Самостійне навчання та співбесіда з керівниками практики	Поточний контроль керівників практики, диференційований залік	До 10%
1.3	Знати сутність та особливості системи оцінювання екосистемних послуг.	Самостійне навчання та співбесіда з керівниками практики	Поточний контроль керівників практики, диференційований залік	До 10%
2	Вміти застосовувати теоретичні знання з геоєкології та екосистемних послуг у практичних ситуаціях			
2.1	Вміти здійснювати збір та систематизацію геопросторових даних з використанням кількісних та якісних методів геоєкологічних досліджень.	Індивідуальне навчання	Поточний контроль керівників практики, диференційований залік	До 10%
2.2	Вміти аналізувати, узагальнювати та науково осмислювати геопросторові дані.	Індивідуальне навчання	Поточний контроль керівників практики, диференційований залік	До 10%
2.3	Вміти розробляти рекомендації щодо вирішення конкретного завдання відповідної проблематики у сфері	Індивідуальне навчання	Поточний контроль керівників практики,	До 20%

	антропізації ландшафтів та природоорієнтованих рішень.		диференційований залік	
3	Комунікація			
3.1	Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; здатність працювати індивідуально та у команді, у тому числі у міждисциплінарних проектах; здатність спілкуватися на професійному рівні; здатність планувати час та управляти ним.	Індивідуальне навчання	Поточний контроль, диференційований залік	До 15%
4	Автономність та відповідальність			
4.1	Розуміння особистої відповідальності за професійні рішення у сфері урбаністики та міського планування.	Індивідуальне навчання	Поточний контроль, диференційований залік	До 15%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)								
ПР01. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю, геоекології, маркетингу й відновлення екосистемних послуг.	+	+	+	+	+	+	+	+
ПР05. Вміти проводити польові та лабораторні геоекологічні дослідження.				+	+	+	+	+
ПР08. Обґрунтовувати вибір та використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природних та антропогенних систем і об'єктів.	+	+	+	+	+	+		+
ПР11. Впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних геоекологічних досліджень.	+			+	+	+	+	+
ПР14. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій в галузі наук про Землю, геоекології, організації екосистемних послуг.	+	+	+	+	+	+		+
ПР17. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері геоекології, охорони довкілля, оптимального природокористування, організації екосистемних послуг.	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами письмового звіту та оцінкою роботи студента керівником практики від установи, диференційованого заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- ✓ результати навчання – **1.1-1.3 (знання)** - до 10% за кожен;
- ✓ результати навчання – **2.1-2.2 (вміння)** - до 10% за кожен;
- ✓ результати навчання – **2.3 (вміння)** - до 20%;

- ✓ результати навчання – **3.1 (комунікація)** - до 15%;
- ✓ результати навчання – **4.1 (автономність та відповідальність)** - до 15%.

7.1. Форми оцінювання студентів

Після закінчення терміну практики здобувачі освіти звітують про виконання програми практики.

Форма звітності про проходження практики - письмовий звіт та його захист на засіданні кафедри фізичної географії та геоекології.

Письмовий звіт, узгоджений з керівником практики від установи, затверджується керівником практики від кафедри. У звіті мають бути відомості про виконання здобувачем освіти усіх складових проходження виробничої практики в установі, розділи з охорони праці та техніки безпеки, висновки та пропозиції до покращення змісту практики. Обов'язковим елементом є оцінка роботи здобувача освіти керівником практики від установи.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі диференційованого заліку, на якому студенти захищають свої письмові звіти.

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90-100
Добре	75-89
Задовільно	60-74
Незадовільно	0-59

План-графік проходження виробничої практики з відривом від теоретичного навчання (рекомендація)

	Вид діяльності	Термін в годинах
Підготовчий етап		
1	Навчально-методична, організаційна та технічна підготовка до практики. Інструктаж керівника практики від кафедри з охорони праці та техніки безпеки в установі та при польових дослідженнях у міському просторі. Узгодження з керівником практики від кафедри індивідуального завдання.	10
Етап проходження виробничої практики в установі		

2	Оформлення на практику в установі, знайомство з структурою та підрозділами установи. Проходження інструктажу з техніки безпеки в установі. Уточнення плану проходження практики у керівника виробничої практики від установи.	10
3	Виконання польових та камеральних проектно-пошукових робіт згідно завдань за затвердженим календарним графіком проходження виробничої практики: - характеристика об'єктів дослідження; - збір геопросторових даних (статистичних, картографічних тощо) з використанням кількісних та якісних методів геоекологічних досліджень; - систематизація та аналіз геопросторової інформації, виявлення проблем; - надання рекомендацій щодо вирішення конкретного завдання відповідної проблематики у сфері геоекології та екосистемних послуг.	150
Заключний етап		
4	Написання звіту.	8
5	Захист звіту за практику	2
	Всього	180

Всього - 180 год

8. Підсумки практики. Оцінка результатів практики.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми практики. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт та щоденник.

Звіт про практику студент складає відповідно до календарного графіка проходження практики й додаткових вказівок керівників практики від кафедри та установи.

Отриманий під час виробничої практики практичний досвід повинен підтверджуватись засвідченими керівником практики та печаткою бази практики щоденником та звітом з практики із зазначенням виду, дати та тривалості виконання трудових функцій і завдань, висновками, пропозиціями. Оформлюється звіт відповідно вимог (Додаток 1). Звіт з практики має підтверджувати успішне виконання практикантом не менш як двох третин переліку професійних завдань та обов'язків, якими має володіти власник професійної кваліфікації визначеної освітньою програмою.

Письмовий звіт разом з іншими документами (розробленими рекомендаціями щодо вирішення завдання тощо) узгоджується з керівником практики від установи та подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Студенти захищають звіт із практики на засіданні кафедри під головуванням завідувача кафедри, у присутності керівників практикою від кафедри, та, по можливості, від установи. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки студента за підписами керівника практики від кафедри.

Виробнича практика студента оцінюється за шкалою ECTS й враховується при призначенні стипендії нарівні з іншими дисциплінами навчального плану.

Студент, що не виконав вимог виробничої практики, дістав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку під час захисту звіту, може бути відрахованим з навчального закладу. Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно під час канікул, у додатково визначений термін. Студент, який вдруге отримав негативну оцінку з практики, відраховується з Університету.

Підсумки проведення виробничої практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики підводяться на засіданні Вченої ради факультету.

Література для виробничої практики підбирається індивідуально, відповідно до місця і району проходження практики, а також залежно від індивідуальних завдань студента-практиканта і виду запланованих робіт.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Географічний факультет
Кафедра фізичної географії та геоекології

ЗВІТ про проходження виробничої практики

студента/студентки 3 курсу

ОПП «Геоекологія та екосистемні послуги»

ОР Бакалавр

ПІБ

Керівник практики

ПІБ

Місце проходження виробничої практики

Зміст виконуваної під час виробничої практики роботи *(виклад тексту довільний, обсяг визначається індивідуально; текст ілюструється схемами, картосхемами чи іншими результатами роботи студента, зробленими самостійно чи командою)*

Здобуті під час виробничої практики знання та навички

Загальний висновок

Побажання та рекомендації